

Quod non oporteat ridere et extolli, sed plangere potius et nos ipsos et nos ipsos deflere

Οτι οὐ δεῖ γελᾶν καὶ μετεωρίζεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον κλαίειν καὶ πενθεῖν ἑαυτούς

Ἀρχὴ καταστροφῆς ψυχῆς μοναχοῦ γέλως καὶ παρρησία. Ὅταν ἐν τούτοις ἴδῃς σεαυτὸν, μοναχέ, γίνωσκε σεαυτὸν εἰς βάθη κακῶν καταντήσαντα. Μὴ παύσῃ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως ρύσηταί σε τοῦ θανάτου τούτου. Ὁ γέλως καὶ ἡ παρρησία εἰς πάθη αἰσχροῦ ἐπιρρίπτει τὸν μοναχόν· οὐ μόνον νεωτέρους, ἀλλὰ καὶ γέροντας. Ὁ γέλως καὶ ἡ παρρησία κάτω φέρει τὸν μοναχόν. Εἶπέ τις τῶν Ἁγίων περὶ τῆς παρρησίας· ἡ παρρησία ἀνέμῳ καυσοῦντι ὁμοία, διαφθείρουσα τοὺς καρποὺς τοῦ μοναχοῦ. Περὶ δὲ τοῦ γέλωτος νῦν ἄκουε· ὁ γέλως τὸν μακαρισμὸν τοῦ πένθους ἔξω βάλλει καὶ τὰ οἰκοδομη 200 θέντα καταλύει· ὁ γέλως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λυπεῖ· ψυχὴν οὐκ ὠφελεῖ, σῶμα δὲ διαφθείρει· ὁ γέλως τὰς ἀρετὰς ἐκδιώκει· οὐκ ἔχει μνήμην θανάτου, οὐδὲ μελέτην τῶν κολάσεων. Περιελοῦ ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, τὸν γέλωτα, καὶ δώρησαι μοι πένθος καὶ κλαυθμόν, ὃν ἐπιζητεῖς παρ' ἐμοῦ, ὁ Θεός. Ἀρχὴ πένθους τὸ γνῶναι σεαυτὸν. Ἔστω τὸ πένθος ἡμῶν μὴ κατὰ ἄνθρωπον, μηδὲ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν τὸν γινώσκοντα τὰ κρύφια τῆς καρδίας, ὅπως παρ' αὐτοῦ μακρισθῶμεν. Ἐσώμεθα τοιγαροῦν φαιδροὶ τῷ προσώπῳ, ἀγαλλιώμενοι ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς τοῦ Κυρίου, κλαίοντες δὲ καὶ πενθοῦντες τῷ φρονήματι, Θεὸν δυσωποῦντες, ὅπως διαφυλάξῃ ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς εἶδους πονηρίας, εἰς τὸ μὴ στερηθῆναι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἠτοίμασε τοῖς εὐαρεστοῦσιν αὐτῷ. Τὸ πένθος οἰκοδομεῖ καὶ διαφυλάσσει· τὸ πένθος τὴν ψυχὴν ἀποσμήχει διὰ τῶν δακρῦν καὶ καθαρὰν αὐτὴν ἀποκαθίστησι. Τὸ πένθος σωφροσύνην γεννᾷ, ἡδονὰς ἀποκόπτει, ἀρετὰς κατορθοῖ. Καὶ τί ἔτι λέγω; Τὸ πένθος ὑπὸ Θεοῦ μακαρίζεται καὶ ὑπὸ Ἀγγέλων παρακαλεῖται. Ὅθεν ἔλεγεν τις τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήσεται, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν· ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ἡμᾶς. Τί δὲ ποιήσω ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλός, ὁ μὴ πενθῶν καὶ κλαίων ἑμαυτὸν μετὰ κατανύξεως; Λέγω γὰρ καὶ οὐ ποιῶ. Οἴμοι, πῶς καταφρονῶ; Οἴμοι, πῶς ἀμελῶ τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας; Οἴμοι, ὅτι ἐν γνώσει ἁμαρτάνω. Οἶδα ἐν τῷ ποιεῖν με τὸ κακὸν καὶ οὐκ ἐκκλίνω ἑμαυτὸν τοῦ κακοῦ. Οἴμοι, ὅτι ἀναπολόγητός εἰμι· τοῖς γὰρ ῥήμασι λελόγισμαι παρεστῶσιν ἐκ δεξιῶν, τοῖς δὲ ἔργοις ἔστηκα ἐξ εὐωνύμων. Σοί, Κύριε, τῷ μόνῳ ἀγαθῷ καὶ ἀμνησικακῷ ἐξομολογοῦμαι τὴν ἁμαρτίαν μου· καὶ ἐμοῦ γὰρ σιωπῶντος, σύ, Κύριε, γινώσκεις τὰ πάντα, καὶ οὐδὲν κρυπτόν ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ εἶπας, Κύριε, διὰ τοῦ Προφήτου· λέγε πρῶτος σὺ τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῆς· ἡμάρτηκα, Κύριε, ἡμάρτηκα, καὶ οὐκ εἰμι ἄξιος ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου· ὅτι 202 διὰ μικρὰν ἡδονὴν, τοῦ πυρὸς αἰωνίου κατεφρόνησα καὶ τῆς βασιλείας σου οὐκ ἀντεποιήσαμην. Τί οὖν ποιήσω ἐγὼ ὁ ἄθλιος τῶν ἀνθρώπων; Κλαύσω ἑμαυτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, ὡς ἐστὶ καιρὸς δεχθῆναι τὰ δάκρυα. Χάρισαι μοι, Κύριε, δάκρυα κατανύξεως, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἐλεήμων, ὅπως ἐν αὐτοῖς ἰκετεύσω καθαρισθῆναι μου τὸν ῥύπον τῆς καρδίας. Οἴμοι, τί ποιήσω; Τὴν γένναν τοῦ πυρὸς καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἔνθα ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Οἴμοι, τί ποιήσω; Τὸν τάρταρον καὶ τὴν ἀτελεύτητον βάσανον· τὸν ἰοβόλον καὶ ἀκοίμητον σκώληκα. Οἴμοι, τί ποιήσω; Τὴν ἀπειλὴν τῶν ἀγγέλων τῶν ἐπὶ τῶν κολάσεων, ὅτι φοβεροὶ καὶ ἀνελεήμονες εἰσι. Τίς δῶη τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν

δακρύων, καὶ καθίσας ἔκλαυσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα Θεὸν δυσωπήσω ὄν παρώργισα; Ἡμαρτες, ψυχὴ μου· μετανόει. Ἴδου γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν παράγουσιν, 203 ὡσεὶ σκιά. Ἔτι μικρὸν καὶ ἀπελεύση ἐντεῦθεν. Φοβεροὺς τόπους μέλλεις διέρχεσθαι, ψυχὴ μου· μὴ ὑπέρθου ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας ἐπιστρέφειν πρὸς Κύριον. Οἴμοι, ψυχὴ, ἐξεδίωξας διὰ τῶν ῥυπαρῶν πράξεων τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος· μὴ δῶς ἀνάπαυσιν ἐν σεαυτῷ, μηδὲ σιωπήσαιτο κόρη ὀφθαλμῶν σου, προσπίπτουσα τῷ Ἀγαθῷ καὶ Φιλανθρώπῳ δοθῆναι σοι ἐξ ὕψους χάριν καὶ ἔλεος. Φοβεροὺς καὶ φρικώδεις τόπους μετ' οὐ πολὺ μέλλομεν διέρχεσθαι, ἀδελφοί· οὐ δυνατὸν μὴ διοδεύειν ἐκείνην τὴν ὁδόν. Οὐδεὶς τῶν ἐνταῦθα ἐπὶ βοήθειά συνοδεύσει ἡμῖν· οὐ γονεῖς, οὐκ ἀδελφοί, οὐ φίλοι, οὐ γένος, οὐ πλοῦτος, οὐδέ τι τῶν ὁμοίων. Μὴ οὖν ἀμελήσωμεν τῶν ἀγαθῶν πράξεων, ἃς εὐρήσομεν ἐν καιρῷ τῆς χρείας. Νήψωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἵνα μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ σώματος μὴ κατάσχωσιν ἡμᾶς οἱ ἄρχοντες τοῦ σκότους. Καὶ τίς βοηθήσει καὶ λυτρώσεται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν; Ἐάνπερ γυμνοὶ εὐρεθῶμεν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῆς τοῦ Θεοῦ σκέπης, πικροὶ ὑπάρχουσι καὶ ἀνιλεῖς οἱ ἄρχοντες τοῦ σκότους. Οὐ βασιλέα φοβοῦνται, οὐ τυράννους τιμῶ 204 σιν, οὐ μικρὸν, οὐ μέγαν, εἰ μὴ μόνον τὸν ἐν θεοσεβείᾳ ζήσαντα, τὸν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς καταληφθέντα· ἐκ προσώπου τούτου φοβηθήσονται, ὑποχωροῦσιν ἔμφοβοι ὄντες, δίοδον παρέχοντες μετὰ πολλῆς σπουδῆς· καθὼς γέγραπται· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν λέγει· δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Κυρίου, καὶ οὐχ ἄψηται αὐτοὺς βάσανος· προπορεύεται γὰρ ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελεῖ αὐτούς· τότε βοησονται, καὶ ὁ Θεὸς εἰσακούσεται αὐτῶν· ἔτι λαλούντων αὐτῶν ἐρεῖ· ἴδου πάρειμι· πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος. Μακάριος ὁ εὐρεθεὶς ἐλεύθερος ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ. Μὴ οὖν ἀμελήσωμεν, ἀδελφοί ἀγαπητοί· μὴ ἔλκωμεν πρὸς ἑαυτοὺς τὰ ἀλλότρια, τὰ πάντως φθειρόμενα. Ἐκείνη ἡ ὁδὸς τὰ πάντα καταλύει. Φθασάσης γὰρ τῆς ὥρας τοῦ χωρισμοῦ αἱ ἡδοναὶ μαραίνονται, ἡ τρυφή καὶ ἡ κενοδοξία παύσονται, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ φιλαρχία ἐκλείπει. Παραγενναμένης τῆς 205 ὥρας τοῦ χωρισμοῦ, πάντα ταῦτα διαλυθήσεται, καὶ τὰ τούτων ὅμοια. Κύριε, τὴν ὥρα ἐκείνην λαβῶν κατὰ νοῦν, προσπίπτω τῇ σῇ ἀγαθότητι, μὴ παραδοθῆναι με τοῖς ἀδικοῦσί με. Μὴ καυχῆσονται οἱ ἐχθροί σου κατὰ τοῦ δούλου σου, ἀγαθὲ Κύριε, τρίζοντες ὀδόντας καὶ ἐκφοβοῦντες τὴν ἀμαρτωλὴν μου ψυχὴν· μὴ εἴπωσιν· εἰς χεῖρας ἡμῶν ἐλίλυθας, ἡμῖν παρεδόθης, πλὴν αὕτη ἡμέρα ἦν προσδοκῶμεν. Μὴ, Κύριε, μὴ ἐπιλάθου τῶν σῶν οἰκτιρμῶν· μή, Κύριε, μὴ ἀποδῶς μοι κατὰ τὰς ἀνομίας μου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ· μηδὲ εἴπῃς μοι, ἀμὴν λέγω σοι, οὐκ οἶδά σε. Σὺ, Κύριε, παίδευσόν με, πλὴν ἐν οἰκτιρμοῖς, καὶ ὁ Ἐχθρὸς μὴ ἐπιχαιρέτω μοι. Ἀλλὰ σβέσον αὐτοῦ τὴν ἀπειλήν, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατάργησον· καὶ δός μοι τὴν πρὸς σὲ ὁδὸν ἀνύβριστον καὶ ἀνεπηρεαστικόν. Παρακλήθητι, ἀγαθὲ Κύριε, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας μου, ἀλλὰ διὰ τοὺς σοὺς οἰκτιρμούς καὶ τὴν πολλὴν σου ἀγαθότητα· σῶσον ψυχὴν τεθλιμ 206 μένην ἐκ θανάτου. Μνήσθητι, ἀγαθὲ Κύριε, ὅτι καὶ ἀμαρτήσας καὶ παραπλήσιον θανάτου πληγεῖς, οὐ προσέφυγον πρὸς ἄλλον ἰατρόν, οὐκ ἐξέτεινα χεῖράς μου πρὸς Θεὸν ἀλλότριον, ἀλλὰ πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα. Σὺ γὰρ εἶ ὁ τῶν ὄλων Κύριος, ὁ ἔχων ἐξουσίαν πάσης πνοῆς. Σὺ εἶπας, Κύριε· αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Καθάρισόν με, Κύριε, πρὸ τοῦ τέλους ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας. Μὴ ἀπόση τὴν δέησίν μου, ἀγαθὲ Κύριε· στόμα ἀνάξιον βοᾷ πρὸς σέ, καὶ καρδία οὐκ ἀγαθὴ, καὶ ψυχὴ ἐν ἀμαρτίαις σπιλωθεῖσα. Ἐπάκουσόν μου, Κύριε, διὰ τὴν σὴν ἀγαθότητα· οὐ γὰρ ἀπορρίπτεις τὴν δέησιν τῶν μετανοούντων σοι ἐν ἀληθείᾳ. Ἐμοῦ δὲ ἡ μετάνοια οὐ καθαρὰ ὑπάρχει, ἀλλὰ διεφθαρμένη· ὥραν μετανοῶ καὶ δύο παροργίζω. Στήριζόν μοι τὴν καρδίαν, ἀγαθὲ Κύριε, ἐν τῷ φόβῳ· στήσον τοὺς πόδας μου ἐπὶ πέτραν μετανοίας. Νικήση ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε, τὴν

ἐμὴν κακίαν· νικήσῃ τὸ φῶς τῆς χάριτός σου τὸ ἐν ἐμοὶ σκότος. Κύριε, ὁ ἀνοίξας ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ, ἄνοιξον τοὺς ἐσκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. 207 Ὁ λόγῳ καθαρίσας λεπρούς, καθάρισον τοὺς σπίλους τῆς ψυχῆς μου. Γενηθήτω ἡ χάρις σου ἐν ἐμοί, Κύριε, ὡς πῦρ, φλογίζουσα τοὺς ἐν ἐμοὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς. Σὺ γὰρ εἶ ὁ μόνος ἀγαθός· τὸ φῶς τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς· ἡ χαρὰ ἡ ὑπὲρ πᾶσαν χαρὰν· ἡ ἀνάπαυσις ἡ ὑπὲρ πᾶσαν ἀνάπαυσιν· ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή· σωτηρία διαμένουσα εἰς τοὺς αἰῶνας. Σοὶ τῶ μόνῳ ἀγαθῷ προσπίπτω δεόμενος ἐγὼ ὁ πάσης τιμωρίας ἔνοχος, ἐγὼ ὁ πάσης κολάσεως ὑπεύθυνος· σὲ τὸν λυτρωτὴν ἱκετεύω, μὴ εἰς τέλος καταλάβῃ με ὁ ἔξεναντίας· ἀλλὰ σύ, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς καὶ ἀμνησικάκος καὶ ἐλεήμων, ἀνέγειρόν μου τὰ μέλη, ἃ κατέρρηξεν ἡ ἁμαρτία, καὶ ζωοποιήσον τὴν ψυχὴν μου, ἣν ἐνέκρωσεν ἡ ἀνομία, καὶ φώτισόν μου τὴν καρδίαν, ἣν ἐσκοτίσεν ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία, καὶ ῥῦσαί με ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ ἔνθου ἐν ἐμοὶ τὴν σὴν τελείαν ἀγάπην, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σῶτερ τοῦ κόσμου, καὶ ἔγγραψον τὸ ὄνομα τοῦ δούλου σου ἐν βίβλῳ ζωῆς, τέ 208 λος ἀγαθὸν χαριζόμενός μοι, ὅπως νίκος ἀράμενος κατὰ τοῦ Διαβόλου προσκυνήσω ἀνεπαισχύντως ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας σου σὺν πᾶσι τοῖς δικαίοις. Ὅτι σοὶ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, δεηθῆναι ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὡς οἱ Ἀπόστολοι περὶ τῆς Χαναanaίας· οἱ ἄξιοι περὶ τοῦ ἀναξίου, οἱ τίμιοι περὶ τοῦ εὐτελοῦς, ὅπως συνεισέλθῃ ἡ δέησίς μου ἐν ταῖς εὐπροσδέκτοις ὑμῶν ἱκεσίαις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὅτι αὐτῷ πρέπει κράτος καὶ μεγαλωσύνη. Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.